

Prawo oświatowe w praktyce. Kluczowe obowiązki dyrektora w obliczu nowych regulacji

W ostatnich latach obserwujemy znaczące zmiany w polskim systemie oświaty. Nowe przepisy wprowadzają innowacje, ale także stawiają przed nauczycielami, dyrektorami szkół i rodzicami nowe wyzwania. Jedną z istotnych zmian jest aktualizacja programów nauczania. Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło nowe standardy, które mają dostosować treści edukacyjne do współczesnych wymagań. Nauczyciele powinni śledzić te zmiany i dostosowywać swoje metody nauczania, aby efektywnie przekazywać wiedzę uczniom. Szkoły będą musiały zaktualizować podręczniki i materiały dydaktyczne, aby uwzględnić nowe wymagania.

Dyrektor szkoły, jako „organ zarządzający jednostką organizacyjną systemu oświaty”, został wyposażony w kompetencje w zakresie prawa przez ustawy. Obowiązującymi ustawami są: Prawo oświatowe, Karta Nauczyciela, Ustawa o Systemie Oświaty oraz Kodeks pracy. Dyrektor jest przełożonym służbowym wszystkich pracowników, kieruje działalnością szkoły i reprezentuje ją na zewnątrz. W tym obszarze swojej działalności zatrudnia i zwalnia nauczycieli oraz innych pracowników. Ma pełne prawo wystąpić z inicjatywą w zakresie przeprowadzenia oceny pracy nauczyciela.

Ważną kompetencją dyrektora jest występowanie w obronie nauczyciela, którego prawa związane z ochroną właściwą dla funkcjonariuszy publicznych zostały naruszone. Kolejną istotną rolą dyrektora placówki oświatowej jest awans zawodowy nauczycieli, co jest tematem ciągle zmieniających się zasad. Dlatego dyrektor powinien być czujny i wspierać nauczycieli, nie wyręczając ich, ale zapewniając odpowiednie warunki do pracy, zarówno w kontekście przepisów przejściowych, jak i nowych.

Dyrektor nie powinien bagatelizować zadania, jakim jest sprawowanie nadzoru pedagogicznego. Sprawowanie nadzoru wewnątrz placówki polega na kontroli i wspomaganie. Zgodnie z rozporządzeniem o nadzorze, dyrektor przeprowadza kontrole prze-

strzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki. Kontroluje także przebieg procesów kształcenia i wychowania oraz efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

Drugim zadaniem w nadzorze jest wspomaganie nauczycieli przez dyrektora w realizacji ich zadań, w szczególności przez:

- a) diagnozę pracy szkoły lub placówki,
- b) planowanie działań rozwojowych, w tym motywowanie nauczycieli do doskonalenia zawodowego,
- c) prowadzenie działań rozwojowych, w tym organizowanie szkoleń i porad.

Dyrektor przy współpracy z innymi osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w placówce obserwuje prowadzone przez nauczycieli zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze oraz inne zajęcia i czynności wynikające z działalności statutowej szkoły/placówki. Do 15 września dyrektor opracowuje na dany rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, który przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej, a w przypadku placówki, w której nie tworzy się takiej rady – na zebraniu z udziałem nauczycieli i osób niebędących nauczycielami, które realizują zadania statutowe szkoły/placówki.

Można dokonywać zmian w planie nadzoru pedagogicznego, niezwłocznie informując o tym radę pedagogiczną (lub nauczycieli i osoby niebędące nauczycielami, które realizują zadania statutowe szkoły/placówki). Plan nadzoru jest określany przez dyrektora i dlatego nie musi być akceptowany przez radę pedagogiczną jakkolwiek uchwałą! Istotne jest, aby do 31 sierpnia przedstawić na zebraniu rady pedagogicznej (lub zebraniu z udziałem nauczycieli i osób niebędących nauczycielami, które realizują zadania statutowe szkoły) wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego. To one, po przeanalizowaniu, są motorem do dalszych działań i pracy placów-

ki w celu podnoszenia jakości dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

Dyrektor tworzy zespoły nauczycieli do realizacji zadań szkoły określonych w statucie. Powinny to być zespoły przedmiotowe, ale również zadaniowe. Zadania mogą być opracowywane przez zespół w jednym roku lub wieloletnie. Jednym z najważniejszych zadań dyrektora jest zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu i uczestnictwa w zajęciach organizowanych w szkole, a także poza jej terenem. Należy pamiętać, aby co najmniej raz w roku dokonać kontroli obiektów należących do szkoły, powołując komisję, która dokona przeglądu wszystkiego, co jest w zarządzaniu dyrektora placówki.

Warto wypracować system kontroli w placówce, aby pracownicy obsługi na bieżąco reagowali na zgłaszane usterki. Dyrektor ma prawo zawiesić zajęcia w szkole lub przedszkolu (lub innych formach wychowania przedszkolnego) w razie wystąpienia:

- zagrożenia bezpieczeństwa uczniów w związku z organizacją i przebiegiem imprez ogólnopolskich lub międzynarodowych

- temperatury zewnętrznej lub w pomieszczeniach, w których są prowadzone zajęcia z uczniami, zagrażającej zdrowiu uczniów

- zagrożenia związanego z sytuacją epidemiologiczną
- innego nadzwyczajnego zdarzenia zagrażającego bezpieczeństwu lub zdrowiu uczniów.

Zasady te dotyczą zarówno publicznych, jak i niepublicznych jednostek oświaty. Dyrektor odgrywa ważną rolę jako członek rady pedagogicznej:

- wchodzi w skład rady pedagogicznej jako jej przewodniczący

- realizuje uchwały rady pedagogicznej

- występuje z inicjatywą zwołania zebrania rady

- zawiadamia członków rady o terminie i porządku zebrania w sposób ustalony w regulaminie rady pedagogicznej

- zaprasza gości na posiedzenia rady pedagogicznej, jeśli jest taka potrzeba

- przygotowuje i prowadzi zebrania rady

- wstrzymuje wykonywanie uchwał rady niezgodnych z przepisami prawa i w konsekwencji zawiadamia organ prowadzący o wstrzymaniu wykonania uchwały.

Ważną czynnością przygotowującą proces nauczania w placówce jest dopuszczenie do użytku przedstawionych przez nauczyciela lub zespół nauczycieli programów nauczania. Wiąże się z tym odpowiedzialność za uwzględnienie w szkolnym zestawie programów nauczania całości podstawy programowej kształcenia ogólnego ustalonej dla danego etapu edukacyjnego. W przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe również podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego lub podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa

artystycznego, w których kształci szkoła.

Dyrektor szkoły/placówki ma również zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Organizuje i inicjuje udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wspomaga szkołę w realizacji zadań z tego zakresu, polegające na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości udzielanej pomocy dla uczniów/wychowanków (na podstawie rozpoznania, opinii lub orzeczenia). Organizuje wspomaganie dla rodziców tych uczniów/wychowanków oraz dla nauczycieli zgodnie z rozpoznanymi potrzebami. Powołuje odpowiednie zespoły, które opracowują dokumentację i otaczają opieką poszczególnych uczniów.

W zakresie finansów i rachunkowości dyrektor dysponuje środkami określonymi w planie finansowym szkoły zaopiniowanym przez radę szkoły (radę pedagogiczną) i ponosi odpowiedzialność za ich prawidłowe wykorzystanie. Wiele organów prowadzących organizuje na swoim terenie tzw. Centra Usług Wspólnych, obejmujące opieką finansową wszystkie placówki oświatowe. W placówkach niepublicznych wygląda to trochę inaczej, jednak dyrektor musi pamiętać, że bez względu na zakres otrzymywanej pomocy ze strony organu prowadzącego ponosi odpowiedzialność za finansowanie szkoły.

Każdy dyrektor spotkał się z SIO (System Informacji Oświatowej). W tym zakresie przekazujemy dane dziedzinowe do zbioru danych placówki, dane identyfikacyjne i dziedzinowe ucznia oraz nauczyciela. Do systemu przekazujemy również dane identyfikacyjne ucznia do bazy danych systemu informacji oświatowej w celu ich weryfikacji z danymi osobowymi ucznia zawartymi w zbiorze PESEL. Przekazujemy do bazy danych systemu informacje o uczniach związanych z wczesnym wspomaganie rozwoju, zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi oraz kształceniem specjalnym. Musimy także pozyskać dane ucznia ze zbioru PESEL oraz z bazy danych systemu informacji oświatowej. Wszystko odbywa się na podstawie upoważnienia, które otrzymuje dyrektor na dostęp do bazy danych systemu informacji oświatowej.

Dyrektor jest administratorem danych osobowych, przetwarza je, uzyskując zgodę na ich przetwarzanie, oraz przetwarza szczególne kategorie danych osobowych. Ponadto wykonuje obowiązek informacyjny, zawiadamia o naruszeniu ochrony danych osobowych oraz prowadzi rejestr czynności przetwarzania. Dyrektor musi wyznaczyć inspektora ochrony danych, który będzie pomagał w realizacji tych zadań. Jako administrator danych dyrektor musi zapewnić jak największą rzetelność w ochronie wszelkich danych powierzanych, pozyskiwanych i przetwarzanych przez placówkę. Nie pozwólmy, aby

wyciekły one i nie udostępniamy ich tym, którzy nie mają prawa do dysponowania danymi.

W telegraficznym skrócie przypomniałem wybrane zadania dyrektora z zakresu wykonywania zadań związanych z kierowaniem szkołą/placówką w zgodzie z przepisami prawa. Dyrektorzy muszą regularnie monitorować nowe przepisy i zmiany w prawie oświatowym. Warto korzystać z oficjalnych źródeł, takich jak Ministerstwo Edukacji Narodowej, aby być na bieżąco. Należy także zadbać o to, aby cała kadra placówki była świadoma nowych przepisów. Organizujemy spotkania informacyjne, szkolenia czy przekazujemy informacje wewnętrznie. Współpraca z nauczycielami, administracją i innymi pracownikami jest kluczowa. Pamiętajmy, że wszyscy powinni

być zaangażowani w proces dostosowywania się do zmian.

Zmiany w prawie mogą wpłynąć na różne aspekty działania placówki, takie jak rekrutacja, ocenianie uczniów czy zarządzanie finansami. Przede wszystkim należy się upewnić, że procedury są zgodne z obowiązującymi przepisami. Należy przeglądać regulaminy, procedury i dokumenty wewnętrzne, aby dostosować je do nowych wymogów. Należy pamiętać o aktualizacji statutu szkoły/placówki.

Dostosowanie placówki oświatowej do zmian w prawie to wyzwanie, ale także szansa na poprawę jakości edukacji.

Współpraca, śledzenie zmian i elastyczność są kluczowe.